

Nr 193

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående en kampanj för allmänt lönsparande jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 200 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 2 november 1961, föreslagit riksdagen att till Kampanj för allmänt lönsparande å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

I propositionen föreslås att en kampanj för allmänt lönsparande skall anordnas under början av år 1962. Kampanjen skall ledas av en kommitté, vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutionerna och statsmakterna. Kostnaderna för kampanjen kan beräknas till 600 000 kronor, vilket belopp föreslås skola anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62. För att skapa ökat intresse för kampanjen och den nya sparformen förordas slutligen en extra vinstutlottning bland de allmänna lönspararna under 1962 eller vid annan lämplig tidpunkt.

Efter att ha lämnat en redogörelse för erfarenheterna av ungdomens lönsparande samt för uppläggningsen i stort av en blivande upplysningskampanj för ett allmänt lönsparande anför *departementschefen* för egen del följande.

Alltsedan 1950 pågår ett med statsmedel understött frivilligt lönsparande bland ungdomen. Sparandet sker genom regelbundna löneavdrag, lägst tio procent på lönspararens bruttolön. Beloppet insättes av arbetsgivaren på ett för lönspararen upplagt konto i någon sparinstitution. Sparperiodens längd är minst tre kalenderår. Bland lönspararna anordnas efter vissa regler vinstutlottning. Den totala vinstsumman utgör en procent av det under närmast föregående kalenderår lönsparade beloppet. Vinstsumman bestrides av statsmedel.

Såsom anmäldes i propositionen 160 till årets riksdag har utredningen för sparstimulerande åtgärder föreslagit att ett allmänt lönsparande införes. Den nya sparformen avser att för högre ålderskategorier, som inte kan delta i ungdomens lönsparande, öppna en sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som detta. Ungdomens lönsparande skall i princip kvarstå oförändrat. Allmänna lönsparandet skall i första hand vända sig till löntagarna, men även andra grupper skall kunna delta. Premien för sparandet skall liksom vid ungdomens lönsparande utgöras av deltagande i vinstutlottning.

I nyssnämnda proposition förordade jag förslaget om allmänt lönsparande. Jag aviserade att jag i höst skulle återkomma till den medelsanvisning som erfordras för att sådant lönsparande skall kunna sättas i gång under

början av 1962. En kommitté bestående av representanter från arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutionerna och statsmakterna, som arbetat med att uppdra riktlinjer för introduktionen av allmänna lönsparandet, har nu avgivit förslag härom.

Kommittén har framlagt förslag till bestämmelser rörande det allmänna lönsparandet samt därtill knutna vinstutlottningar. Enligt detta förslag bör ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet hållas skilda åt med särskilda vinstutlottningar för var och en av de båda sparformerna. Utredningen om sparstimulerande åtgärder, vars förslag låg till grund för den i propositionen 160 förordade sparformen, hade på denna punkt utgått från att vinstutlottningarna skulle anordnas gemensamt för ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet. Den årliga vinstsumman för utlottningen inom den nya sparformen bör enligt kommittén beräknas på grundval av nettoökningen under närmast föregående år på samtliga allmänna lönsparkonton (insättningarna minskade med uttagen), varvid vinstsumman föreslås utgöra 1/2 procent av nettoökningen. Kommittén föreslår vidare, att uppgiften att handha vinstutlottningarna anförtros åt riksgäldskontoret.

Kommittén har vidare föreslagit en reklamkampanj under våren 1962 för den nya sparformen. Kampanjen avses ge en allmän information om allmänna lönsparandet, dess konstruktion och fördelar. Den förutsätter medverkan från arbetsgivare, fackliga organisationer och sparinstitutioner och är upplagd så, att den stöder ackvisionsverksamhet på arbetsplatserna samt ger möjlighet för enskilda organisationer och sparinrättningar att bidra med kompletterande propaganda. Kostnaden för kampanjen har uppskattats till 600 000 kronor. I syfte att ge kampanjen ökat propagandavärde föreslår kommittén också en extra vinstutlottning, som skall anordnas under 1962 eller vid annan lämplig tidpunkt.

Resultatet av ungdomens lönsparande har hittills varit gott. Härvid har statsmakternas, sparinstitutionens och organisationernas insatser varit av stor betydelse. I nuvarande läge framstår det emellertid — vilket även betonades i förenämnda proposition — såsom utomordentligt angeläget att ytterligare öka det personliga sparandet. Varje uppslag som syftar härtill bör därför noggrant prövas. Vid mina överväganden har jag funnit, att en kampanj enligt de riktlinjer kommittén uppdragit, kombinerad med en extra vinstutlottning, sannolikt skulle bidra till att öka intresset för det av mig förordade allmänna lönsparandet och därigenom få en sparstimulerande effekt. Kommitténs förslag — både i fråga om kampanjen och vinstutlottningarna — bör därför enligt min mening genomföras.

Kommitténs förslag till bestämmelser för det allmänna lönsparandet samt angående vinstutlottningarna i samband därmed kan jag i huvudsak ansluta mig till. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa ifrågavarande bestämmelser ävensom att besluta om de jämkningar av desamma som framdeles kan visa sig påkallade. Såsom kommittén föreslagit bör handhavandet av vinstutlottningarna uppdras åt riksgäldskontoret, som ombesörjer motsvarande utlottningar på ungdomens lönsparande. Detta uppdrag bör innefatta befogenhet för kontoret att fastställa vinstplanen, d. v. s. den enligt ovannämnda regler bestämda vinstsummans fördelning på olika vinstvalörer. Med hänsyn till den vidare syftningen med det allmänna lönsparandet kan det ur propagandasynpunkt visa sig lämpligt, att de högsta vinsterna utgår med belopp, som är högre än motsvarande vinster vid de hittills företagna vinstutlottningarna på ungdomens lönsparande. Vid denna avvägning av vinstvalörerna kan det också visa sig lämpligt att företaga en uppjustering av vinstvalörerna beträffande det sistnämnda lönsparandet.

Kommitténs kostnadsberäkningar för kampanjen anser jag kunna godtas. Medel för ändamålet torde böra anvisas å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62. För ändamålet bör under sjunde huvudtiteln uppföras ett reservationsanslag, benämnt Kampanj för allmänt lönsparande, och upptagande ett belopp av 600 000 kronor. Frågan om täckande av kostnaderna för vinstutlottningarna, vilka icke kan påbörjas förrän under nästa budgetår, torde få anmälas i annat sammanhang.

I anledning av förevarande proposition har väckts följande *motioner*, nämligen

dels två likalydande motioner, den ena inom första kammaren av herr Augustsson (I: 738) och den andra inom andra kammaren av herr Franzén (II: 889), i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 200 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av spørsmålet huruvida ungdomens lönsparande automatiskt kan tillämpas vid ungdomens inträde i förvärvslivet;

dels ock två likalydande motioner, den ena inom första kammaren av herr Schmidt *m. fl.* (I: 740) och den andra inom andra kammaren av herr Gustafson i Göteborg *m. fl.* (II: 890), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta så ändra riktlinjerna för det allmänna lönsparandet, vilket skall komma i gång under början av 1962, att betalning av livförsäkringspremie till försäkringsbolag jämställs med insättning på lönsparkonto i bank samt att som kvalifikation för deltagande i vinstutlottning i samband med lönsparande även skall gälla, att spararen skall ha erlagt livförsäkringspremie som antingen tillsammans med behållning på lönsparkonto i bank under kvalifikationsåret ökat med minst 500 kr. eller ensamt för sig under kvalifikationsåret uppgår till minst 500 kr.

Beträffande motiveringen för de ifrågavarande förslagen får utskottet hänvisa till motionerna I: 738 och II: 890.

Utskottet. I förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t att på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår måtte anvisas ett reservationsanslag å 600 000 kronor till en kampanj för allmänt lönsparande. Det föreslagna beloppet överensstämmer med det som föreslagits av en särskild kommitté, vilken haft till uppgift att uppdra riktlinjer för verksamheten och varit sammansatt av representanter för arbetsmarknadens ledande organisationer, sparinstitutionerna och statsmakterna. Såsom mönster för kommitténs förslag angående det allmänna lönsparandets utformning har tjänat konstruktionen av ungdomens lönsparande, vilket pågått sedan 1950.

Utskottet har vid sin granskning av Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskande inte funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet tillstyrker fördenskull den föreliggande propositionen.

Såsom av det anförda framgår avser det nu aktuella ställningstagandet från riksdagens sida närmast anslagsfrågan. Frågan huruvida ett allmänt lönsparande bör komma till stånd har berörts i prop. nr 160 till årets riksdag, avseende viss ändring av kommunalskattelagen. I sitt anförande till

statsrådsprotokollet förordade chefen för finansdepartementet därvid införandet av ett allmänt lönsparande i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits av utredningen om sparstimulerande åtgärder (SOU 1961:2). Någon invändning mot vad departementschefen förordat framfördes inte av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 63. Även om någon särskild hemställan om införande av ett allmänt lönsparande inte gjordes i berörda prop. nr 160 och något formligt beslut härutinnan sålunda inte föreligger från riksdagens sida, synes departementschefen i den nu föreliggande prop. nr 200 ha utgått från att själva sakfrågan redan tidigare avgjorts.

I anledning av förevarande proposition har framställts ett motionsyrkande som avser inriktningen av det allmänna lönsparandet. I de likalydande motionerna I: 740 och II: 890 hemställes sålunda, att riksdagen måtte besluta ändra riktlinjerna för det allmänna lönsparandet därhän, att betalning av livförsäkringspremie till försäkringsbolag jämställas med insättning på lönsparkonto i bank; härvid skulle erlagd premie under vissa angivna förutsättningar innefatta kvalifikation för deltagande i vinstutlottning.

Utskottet vill mot bakgrunden av det nyss anförda ifrågasätta, om det i motionerna väckta spörsmålet är av beskaffenhet att böra prövas i det sammanhang varom nu är fråga. Vidare vill utskottet erinra om att de nu aktuella åtgärderna i sparstimulerande syfte, i vad de avser allmänt lönsparande, i första hand tagit sikte på banksparandet. Frågan om dylika åtgärder inom försäkringssparandet torde för dagen vara löst genom den av årets riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i prop. nr 160, beslutade höjningen av det s. k. försäkringsavdraget. Om en diskussion av frågan om utvidgning av fältet för det allmänna lönsparandet nu skall föras torde denna för övrigt knappast kunna undgå att beakta även andra sparformer än försäkringssparandet. Då enligt utskottets uppfattning tillräckliga skäl inte föreligger för ett tillstyrkande av motionsyrkandet kan utskottet inte biträda detsamma.

Det i de likalydande motionerna I: 738 och II: 889 framställda yrkandet avser inte det nu ifrågavarande allmänna lönsparandet utan en tillämpning av området för ungdomens lönsparande. Då utskottet saknar tillräckligt underlag för en bedömning av räckvidden av berörda yrkande, vilket för övrigt inte synes böra upptas till realbehandling i det sammanhang varom nu är fråga, kan utskottet inte biträda detsamma.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1. att riksdagen må till *Kampanj för allmänt lönsparande* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor;
2. att motionerna I: 740 och II: 890 icke må av riksdagen bifallas;
3. att motionerna I: 738 och II: 889 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Slutligen får utskottet hemställa, att förevarande ärende må företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 8 december 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 194.

Reservation

av herrar *Boman, Ivar Johansson, fröken Andersson, herrar Per Jacobsson, Ragnar Bergh, Lundström, Staxäng, Svensson* i Stenkyrka, *Ståhl, Nilsson* i Göingegården, *Gustafsson* i Kårby, *Löfroth* och *Nelander*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »biträda detsamma», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill framhålla, att för det allmänna lönsparande som avses att påbörjas under 1962 riktlinjer utarbetats av en för ändamålet särskilt tillsatt kommitté. I förevarande proposition anför departementschefen, att han i huvudsak anser sig kunna ansluta sig till de föreslagna bestämmelserna men att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bestämmelserna i fråga ävensom att besluta sådana jämkningar, som framdeles kan visa sig påkallade. I motionerna I: 740 och II: 890 har den tanken förts fram, att lönsparandet måtte ges en sådan utformning att försäkringssparandet icke på ett otillbörligt sätt diskrimineras utan så långt det är tekniskt möjligt likabehandlas med det sparande som avses skola ske på lönsparkonto i bank. Med hänsyn till den betydelse för det långsiktiga sparandet, som försäkringssparandet har, synes det i motionerna framförda förslaget ur saklig synpunkt motiverat. Det kan i sammanhanget påpekas, att 1955 och 1956 års premiesparande var anordnat på ett sådant sätt att försäkringssparandet likabehandlades med sparande direkt på bankkonto. Vid de jämkningar i kommitténs förslag till bestämmelser för det allmänna lönsparandet, som departementschefen förbehållit sig att kunna göra, synes motionärernas förslag om viss inordning av livförsäkringssparande i systemet böra beaktas. Utskottet föreslår att riksdagen, i anledning av motionerna, i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet här anfört.»

dels ock att utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i anledning av motionerna I: 740 och II: 890 anfört;»